

б) враховуючи альтернативні джерела вивчення теоретичного матеріалу;

в) реалізуючи індивідуальні програми, складені студентом і викладачем.

Самостійна робота над курсом передбачає ретельне опрацювання основного й додаткового теоретичного матеріалу, окремих питань теми за вказаними джерелами, виконання завдань під час підготовки до практичних занять, а також індивідуальних завдань, передбачених для кожного студента.

Індивідуальна робота студентів з української словесності спрямована на вивчення класичної української літератури та найкращих творів сучасних українських письменників (орієнтація на зразкову літературну мову), практичне оволодіння засобами різностильової комунікації як в усній, так і писемній формах, формування умінь і навичок моделювання мовної поведінки в різних комунікативних ситуаціях, уміння оцінювати досягнуті результати після виконання комунікативних завдань.

Індивідуальний підхід до вивчення матеріалу виявляється в різних формах творчого характеру під час виконання кожним студентом індивідуальної мовної програми:

а) написання відгуків за прочитаними художніми творами; б) анотування різностильових матеріалів (тексти публіцистичного, художнього, науково-популярного стилів); в) аналізування текстів різностильового спрямування (виконуючи аналіз тексту, студенти виявляють особливості його композиції, ознаки і мовні засоби реалізації); г) підготовка публічних виступів (повідомлення, промова, доповідь, бесіда) за обраною темою.

Крім того, студенти мають можливість виявити «слабку ланку» у своїх знаннях базового матеріалу і за індивідуально побудованою програмою опанувати погано засвоєний матеріал, застосовуючи для перевірки розроблені матеріали тест-контролю.

Таким чином, самостійна робота, індивідуалізація форм навчання допомагає студентові сформувати систему індивідуального вивчення матеріалу, яка працює на формування мовної компетенції особистості.

*Т. О. Терещенко, проф.,
Т. П. Романюк, доц.,
кафедра економіко-математичних методів*

ДО ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ І ЗМІСТУ САМОСТІЙНОЇ Й ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ»

Одним з основних принципів створення єдиного європейського науково — освітнього простору вищої школи є його якість, на яку перш за все впливають сучасні форми і методи організації навчального процесу.

Характерною рисою теперішньої організації, що відповідає основним засадам Болонського процесу, є зміна співвідношення навчального навантаження студентів між аудиторною та самостійною та індивідуально-консультативною роботами на користь останніх. Безперечним є факт цілісності та єдності цих видів навчання.

Самостійна робота студента (СРС), якщо вона організована належним чином, при інших рівних умовах, безумовно, має забезпечити досягнення професійної компетентності і бажання майбутнього фахівця вдосконалювати й обновлювати знання з економіки, тобто усвідомити залежність професійної підготовки від власних зусиль, вчитися удосконалюватись як особистість, розвинути індивідуальну здібність до творчого мислення та швидкого перепрофілювання майбутньої діяльності.

На вивчення дисципліни « Економіко — математичне моделювання» новим навчальним планом для всіх економічних спеціальностей відведено 5 кредитів (180 годин), з них 1,6 кредиту (58 годин) — аудиторна робота; 3,4 кредиту (122 години) — самостійна й індивідуально — консультативна робота, тобто СРС превалює над іншими формами організації навчального процесу у кількісному співвідношенні.

Як показує практика, результативність самостійної роботи студентів за таким розподілом надзвичайно низька; близько 50 % студентів нездатна активно відтворювати знання і застосовувати їх при розв'язку конкретних задач, не говорячи уже про самостійне опанування нового матеріалу.

Індивідуально — консультативна робота перетворюється у монолог викладача: студенти не можуть сформулювати питання, не володіють належною базовою математичною підготовкою для вивчення дисципліни.

Така сумна картина складається і тому, вступаючи до КНЕУ, абітурієнт може бути не достатньо підготовленим з математики (навіть у межах задовільної оцінки середньої школи), але це, на жаль, не є перешкодою зарахування до економічного

ВНЗу. Про це вже наголошувалось на багатьох методичних конференціях.

Існує інша частина студентів, яка більш-менш успішно справляється з вивченням програми курсу, з них близько 15 % — студенти з творчим мисленням, які самостійно можуть дати постановку економічної проблеми, побудувати математичну модель, знайти розв'язок задачі на ПЕОМ і виконати його аналіз. Саме такі студенти мають бути в центрі уваги викладача, однак приділити їм належну увагу в аудиторії і поза нею не виникає можливості. Їх потенціал вичерпується на II—III курсах (у разі вибору цієї дисципліни на III курсі, де вона є уже вибірковою).

В силу орієнтації завдань викладача на «середнього» студента більша частина індивідуально — консультативної роботи направлена на «натаскування» цих студентів (що часто ігнорують цю роботу) на досягнення мінімального базового рівня, якого самостійно вони досягти не можуть.

Враховуючи, що ефективне управління складними економічними процесами в умовах ринкової економіки, неможливе без належного знання економіко-математичного моделювання як основного інструментарію обґрунтування рішень, необхідна більш фундаментальна, системна підготовка студентів з цієї дисципліни з обов'язковою вимогою введення комплексної семестрової роботи, а також обов'язковим застосуванням економіко-математичного моделювання як розділу дипломної магістерської роботи всіх економічних спеціальностей.

*Г. С. Тесленко, канд. екон. наук, доц.,
кафедра ІСЕ*

ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ СТУДЕНТІВ-АГРАРІЇВ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ

При викладанні дисципліни «Інформаційні системи в менеджменті» індивідуалізація навчального процесу реалізується частково на лекціях, але переважаюче вона здійснюється на практичних і лабораторних заняттях, при підготовці домашніх індивідуальних завдань.

Елементи індивідуальної направленості лекцій проглядаються в акцентуванні уваги кращих студентів на можливості поглибле-